

CHILE-BULLETTINEN

Nr 2, 1974

Pris 2 kr

Den politiska situationen i Chile
Svensk imperialism
AGA erkänner bojkott
Juntans språkrör i Sverige
Nyheter och dokument
Argentina, Uruguay, Bolivia
Chile-kommitténs kongress

Beatriz Allendes hälsning till Chilekommitténs kongress den 15-16 september 1973

Kära kamrater i Chilekommittén!

Eftersom det tyvärr är omöjligt för mig att personligen framföra mina hälsningar till er och min tacksamhet för de stora insatser ni har gjort för vårt folk överlämnar jag istället dessa korta rader som ett uttryck för vår revolutionära uppskattning och tacksamhet.

Vi delar med er en moralisk förpliktelse och vi hälsar med glädje all den uppriktighet, kampvilja och mod som har visats och som behövs för att vi skall kunna nå slutmålet, byggandet av socialismen i vårt land. Den dag skall komma då Chile tillhör folket och arbetarklassen, och när den dagen är inne skall ni och alla andra revolutionärer i världen alltid känna er välkomna till vår jord.

Jag säger som Pablo Neruda: "Muchas gracias, ... muchas veces muchas gracias". Vårt folks kamp kommer att bli hård och svår. Vi kommer att kämpa för socialismen för att på så sätt kunna nå den sanna demokratin.

När president Allende kämpade i La Moneda sade han: "Nu skrivs slutet på detta blad i historien; mitt folk och Amerika kommer att skriva fortsättningen". Och så kommer också att ske: vi kommer att göra vår plikt och vi kommer att segra!

Stockholm i december 1973

Beatriz Allende

CHILEBULLETINEN

I redaktionen:

Eva Dahlin, Karl Erik Jagare, Claes-Göran Steibert,
Tor Sellström, Anna-Karin Sjödin, Stefan de Vylder
Layout: Per Carleson

Ansvarig utgivare: Stefan de Vylder

Denna tidning presslades den 11/2 1974

Tryck: Civiltryckeriet i Kristianstad AB

Chilebulletinens adress: Chilekommittén, Gamla Bro-
gatan 29, 5 tr., 111 20 Stockholm. Tel. 08/21 27 23

Äldre nummer av bulletinen kan rekvireras från
Chilekommittén.

Prenumerationspris för 6 nummer är 15 kronor.
Stödprenumeration 25 kronor, kampprenumeration
50 kronor. Postgiro 88 72 33-5, Chilebulletinen,
Stockholm.

Chilekommitténs kongress 1973

Den 15—16 december höll Chilekommittéerna i Sverige ett riksrepresentantskapsmöte för bildandet av en nationell Chilekommitté med gemensam målsättning och gemensamma stadgar. Till detta möte kom representanter från de då ca 70 lokalkommittéer som bildats runt om i landet sedan militärkuppen den 11 september.

Diskussionerna gällde första dagen ff.a. utformningen av kommitténs plattform och inriktningen på det framtida solidaritetsarbetet. Argumenten för det förslag som antogs när det gäller stödet åt det chilenska folkets kamp, var ff.a. att det chilenska folket sedan länge kämpat för socialismen och att denna kamp fortsätter även under fascistiskt styre (Chilekommittén har sedan sitt bildande 1971 stött denna kamp), även om kampen mot fascismen och för socialismen samtidigt i dagens läge måste innebära krav på återupprättande av de mest elementära fri- och rättigheterna (yttrandefrihet, strejkrätt, organisationsrätt m.m.) För de chilenska kamraterna gäller det att vinna så många människor som möjligt för dessa krav — med bibehållande av det långsiktiga målet.

Liksom i Chile förekommer det idag i Sverige diskussioner om erfarenheterna och lärdomarna av kampen i Chile samt om utvecklingen av den fortsatta kampen. För ett så brett stöd som möjligt är det därför nödvändigt att tillåta frihet för olika tendenser att komma till uttryck (om inte tendenserna går emot kommitténs huvudparoller. Beslutet om frihet för tendenser i inre och yttre manifestationer utgör därför en garanti för en fortsatt fri diskussion. Vid riksrepresentantskapsmötet gav också en representant för den chilenska motståndsrörelsen en rapport om situationen i Chile och om det koordinationsorgan för UP-partierna och MIR som upprättats och genom vilket de olika solidaritetskommittéerna i Europa kan kanalisera sitt materiella stöd. Chilekommittén har genom detta koordinationsorgan direkt till den chilenska motståndsrörelsen överlämnat den summa, 134.000 kr, som insamlats till december månad.

A—K

**STÖD DET CHILENSKA FOLKETS
KAMP**

MOT FASCISM — FÖR SOCIALISM

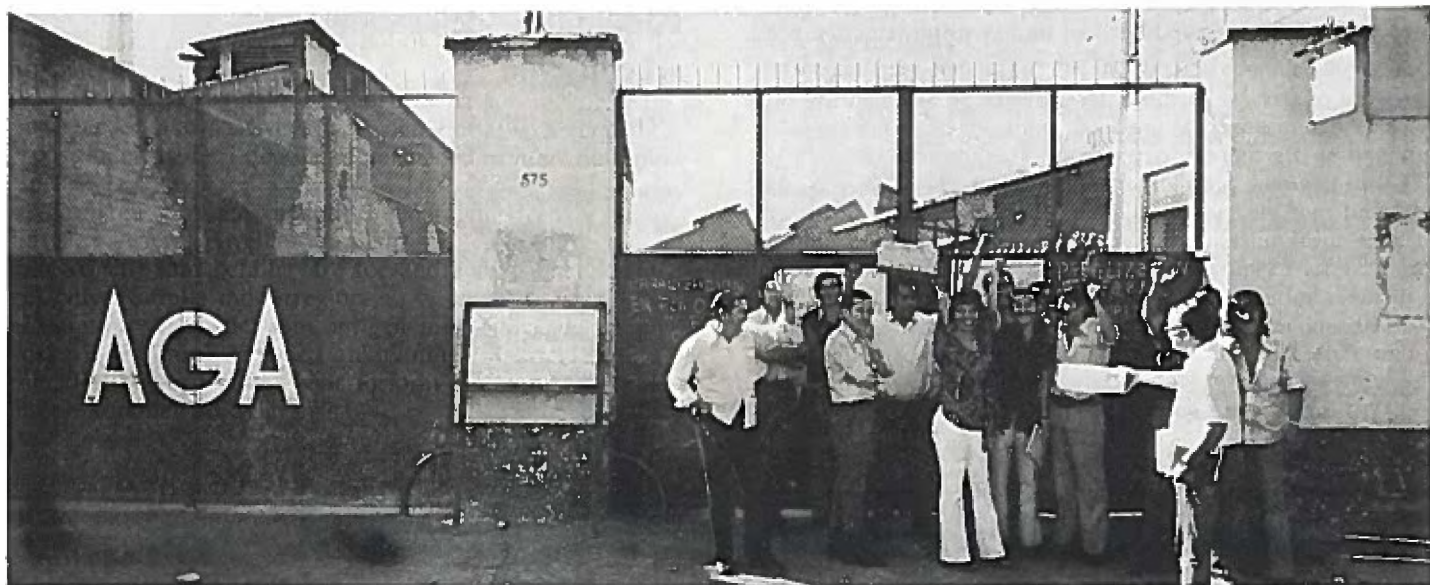
KAMP MOT IMPERIALISMEN

FRIGE DE POLITISKA FÅNGARNA!

STÖD MOTSTÅNDSKAMPEN I CHILE

PG 65 39 28-2

AGA erkänner bojkott

"Det är riktigt att AGA bojkottade Chile. Vi vidtog åtgärden som ett led i våra förhandlingar med landet".

Den som erkänner detta är dir. Lars-Olof Fryklund på AGA i en intervju med Arbetet den 15/12 -73. Bakgrunden till Arbetets intervju med dir. Fryklund var ett indignerat brev som en annan AGA-direktör, Anders Hedberg, skrivit till SIDA-chefen Ernst Michanek med anledning av att en SIDA-funktionär på en informationsafton i Malmö bl.a. behandlat AGA:s roll i komplotterna för att störta Allendes regering.

Samarbetet AGA-direktörerna emellan förefaller dock vara litet bristfälligt. I sitt svulstiga svar till Michanek skriver Hedberg bl.a.:

"Vi har med förvåning noterat de berörda citaten och ställer oss frågande till bakgrunden för uttalandena, vilka framstår som mycket mer uppseendeväckande eftersom de gjorts av en tjänsteman i ledande ställning inom det offentliga organet SIDA.

Vi hemställer om er omedelbara utredning av bakgrunden till uttalandena samt de eventuella belägg som kan finnas för de sålunda framställda beskyllningarna".

Så långt dir. Hedberg. De "eventuella belägg" som efterlystes stod alltså en annan AGA-direktör till tjänst med. Och svårt vore det ju att förneka fakta: såväl Harald Edlestam, Sveriges Radio, enskilda AGA-arbetare och Chile-bulletinen (se spec. Nr. 4/73) har tidigare informerat om AGAs agerande i Chile. Bland AGAs insatser för fascismen och mot den chilenska arbetarklassen kan nämnas:

1. AGAs före chef i Chile var direkt inblandad i det misslyckade kuppforsöket den 29 juni 1973. Detta nämner dock inte dir. Fryklund, som istället oskyldigt förklarar för Arbetet:

"Efter militärkuppen har den nya regimen tillsatt en ny förvaltning, och det råkade (!) bli den gamle företagschefen, dvs. den person som vi tidigare hade som anställd".

2. Vid ett flertal tillfällen under Allendes regering försökte AGA inkalla polis och militär mot arbetarna. AGA avskedade vidare strejkledarna och åtalade dem för illegal strejk och okkupation, brott för vilka de dömdes av det reaktionära chilenska domstolsväsendet.

3. AGA inledde en omfattande bojkott mot dotterbolaget i Chile som ett led i påtryckningarna mot Allendes regering — "som ett led i förhandlingarna", enligt dir. Fryklunds terminologi. AGA vägrade förse fabriken i Chile med reservdelar och ville inte sälja råvaror till landet.

4. AGA betalade urusla löner och underlät att förbättra den undermåliga arbetsmiljön. Om det senare förklarar dir. Fryklund att man hade så förfärligt ont om pengar på AGA och tillägger cyniskt: "Det är riktigt att arbetsmiljön var dålig. Jag förstår klagomålen på det området, men vi hade inget val".

Dir. Hedbergs spelade indignation och försök att via SIDA-chefen censurera helt korrekta uppgifter är ytterligare ett exempel på AGAs fräcka uppträdande. Belöningen i Chile har heller inte uteblivit — AGAs dotterbolag i Chile, som den chilenska staten övertog kontrollen över efter den 29 juni förra året, var ett av de första företagen som fascistjuntan återlämnade till sina gamla ägare.

nyheter och dokument

Protestyttringar

Motståndet i Chile tar sig många olika former, från lagmålade protester till väpnad kamp. Trots polisstatens terror börjar folk öppna mun och klaga. På grund av repressi-
nens brutalitet och juntans reaktionära ekonomiska politik förstärks och formas medvetenheten.

Nymålade förbjudna slagord börjar dyka upp på väggarna i Santiago, kvinnorna på bussarna klagar med hög röst över höga priser och låga löner. Männen på barerna gör ingen hemlighet av sin åsikt att saker och ting var bättre under Allende. Okända chilensare närmar sig utläningar och berättar förstulet vad de har upplevt och vad de tycker, och de ber dem se till att sanningen berättas utomlands. Var och en av dessa handlingar är en risk, var och en är ett uttryck för motstånd.

Motstånd kan också betyda icke-samarbete. Som exempel kan nämnas arbetardistriktet i Santiago där militären inte kunde finna någon som var villig att sitta med i stadsdelsrådet och den kristdemokratiske professorn som vägrade acceptera posten som dekan vid fakulteten.

Motstånd kan bestå i att sprida nedsättande skämt om militären, eller att hitta ambassader åt folk som löper risk att arresteras.

Motståndet tar sig också mer aktiva former. En underjordisk organisation finns i stadsdelar och på arbetsplatser, brutna regionala länkar håller på att återupprättas, information samlas och sprids, resurser skapas och kanaliseras. Motståndet mot det militära maktövertagandet är över, befrielsekampen har just börjat.

En gerillakrigsföring i liten skala har redan inletts, centra har upprättats på landsbygden. Militärerna erkänner att de bara kommit över en liten del av vänsterns vapen.

Motstånd har också blossat upp i städernas arbetardistrikt och slumområden, med stigande dödskurva för soldater och karabinjärer.

(Arauco)

Gorillorna oense

En hög officer inom marinen har offentligt förklarat att marinen krävde att få tillsätta admiral Toribio Merino som president. Officern tillade att general Pinochet (armén) som f.n. leder militärjuntan, visat sin oförmåga att lösa de problem som landet genomlever, och anklagar honom för att ha bidragit till att göra dessa problem ändå allvarigare. Samme officer förklarade att arméns agerande inverkat negativt på landet.

Denna nyhet spreds först inom militära kretsar för att sedan föras ut av utländska journalister, vilket lett till spekulationer om en "statskupp inom statskuppen".

(Arauco, Santiago 31, 12. 73)

Sjunde plats för Frei

De nya protokollära normer som trätt i kraft säkrar ex-presidentens Eduardo Frei — nyckelfigur i statskuppen den 11 september — närvaro vid officiella ceremonier.

Frei uppbär i rangordning sjunde plats efter presidenten och övriga juntamedlemmar, kardinalen i Santiago, chefen för högsta domstolen samt chefen för diplomatkåren. Frei, som var ordförande i senaten vid tiden för statskuppen har officiellt accepterat upplösningen av de politiska partierna och stängningen av kongressen. Basen i det kristdemokratiska partiet förkastar Frei's allians med fascismen.

(Arauco, Santiago 31. 12. 73)

Förhandlingsdelegation arkebuserad

De första uttrycken för organiserat fackligt motstånd kom från hamnarbetarna. Till följd av den fruktansvärda ekonomiska situation de befann sig i beslöt hamnarbetarna att utse en delegation för att förhandla med juntan. Trots att arbetarna särskilt bemödat sig om att till delegationen utse endast representanter med kända högertendenser avrättades hela delegationen. Samma öde drabbade fyrtio kolgruvearbetare som försökt organisera en strejk i Lota.

Även de arbetare som håller på med tunnelbanebygget i Santiago igångsatte en strejkaktion som dock liksom de andra blev brutalt nedslagen. Större framgång hade emellertid arbetarna vid Chiles Elverk som hotade med att mörklägga hela Santiago om inte fjorton av deras arresterade kamrater frigavs. Militären tvingades ge efter för arbetarnas krav.

(Ur Chile Lucha, utgiven av den venezolanska solidaritetskommittén för Chile, januari 1974).

Förföljelsen systematiseras

— Vi har avslutat stadiet av massivt mördande. Nu ska vi börja det selektiva mördandet."

(Ur ett uttalande av en chilensk arméöverste)

De viktigaste ledarna från Allende-tiden är med vissa undantag antingen fängslade på Dawsonön i Antarktis, i säkerhet utomlands eller har asyl på någon ambassad i Santiago. Vänsterns organisation har dock inte brutits.

De första dragnätsaktionerna spred terror men var ineffektiva och fick en motsatt politisk effekt. Följaktligen har både taktiken och målen för repressionen ändrats. Istället för de första dagarnas godtyckliga massmördande har den politiska kontrollen och repressionen blivit mer rationell och selektiv. Istället för dragnätsoperationer knacker den politiska polisen på dörren vid midnatt.

Med hjälp av angivare, tortyr och "sanningsdroger" presar den chilenska underrättelsetjänsten fram namnen på lokala ledare och aktivister som jagas och infångas med ökad effektivitet.

Repressionen riktas också mot undervisningsväsendet. Den militära underrättelsetjänsten (ofta baserad på angivare bland kollegor) har hand om utrensningar på universitet och skolor. Lärare får besked att den antingen kan avgå

eller vara beredda på militära rättegångar med absurda men allvarliga anklagelser (anstiftan till militärt myteri t ex). Detta gör det möjligt för juntan att hävda att några utrensningar på universiteten inte gjorts, eftersom alla avgår frivilligt.

Gymnasieundervisningen är underkastad en lika hård utrensning. Militärer har utsetts till rektorer. "Farliga" ämnen, som den franska revolutionen, har uteslutits från studieplanen och ersatts av patriotisk propaganda om militära hjältar. Alla lärarhögskolor har stängts för "omstrukturering". Lärarna klassificeras i permanenta register med beteckningar som "möjligen ideologiskt farlig".

Det finns tecken som tyder på att de yttersta fraktionerna inom den chilenska militären stärker sin ställning på bekostnad av de "moderata". Att en ny våg av repression och ännu mer högerviden politik kan väntas under de närmaste månaderna.

Ett tecken på detta är förändringarna i armékommandona. Med tanke på flygvapnets och flottans extrema högerpositioner är det i den delade armén som huvudkampen utspelas.

I Santiago har den moderate generalen Hernan Brady ersatts av general Arrellano (ansedd som en av de hårdaste inom armén) som befälhavare för andra divisionen, Santiagos betydelsefulla militärregion.

Dessutom verkar det som om general Bonilla, den populistiske inrikesministern med anknytning till kristdemokraterna (Freis man i juntan) har förlorat sin kamp om makten och kommer att avlägsnas.

Segrare i dessa militära maktspel tycks vara general Pinochet, som har lyckats avlägsna ärkerivaler eller få bort dem från oberoende regionala kommandon.

Segrare är också ultrahögerfraktionerna i armén och flygvapnet som anser att arméns behandling av vänstern varit för mjuk.

(Chile Lucha, december 1973)

Arbetarna stannar hemma i protest mot juntan

Arturo Muñoz Ledo, chefen för Internationella Arbetarorganisationen, avslöjade att det utvecklats en massiv protest från de chilenska arbetarnas sida som tar sig uttryck i en omfattande frånvaro från arbetet. Trettiofem procents frånvaro har rapporterats.

"Denna situation", säger den höge tjänstemannen i organisationen med säte i Genève, "är den mest svårartade som jag har lärt känna i något annat land under någon annan epok".

Vidare har den chilenska militären föreslagit att de ungdomar som skall genomgå militärtjänstgöring kommer att få göra detta under 24 månader i stället för de tolv som tidigare var obligatoriska. Studenterna, vars värnpliktstid förut endast uppgick till tre månader, kommer i fortsättningen att få göra sin värnplikt på samma villkor som de flesta andra samhällsmedborgare. För närvarande finns det i Chile mer än 300.000 man i vapen sedan reservisterna mobiliserats strax efter militärkuppen den elfte september.

La Opinión, Buenos Aires, 8 jan. 1974.

Kampens perspektiv i dagens Chile

Vilken är den chilenska motståndsrörelsens nuvarande situation? Vilken är dess huvudsakliga politiska linje? Hur pass organiserad är den och hur uttrycker massorna sitt motstånd mot juntan?

För att kunna besvara dessa frågor är det nödvändigt att utgå från en analys av den revolutionära processen i Chile under UP-regeringen och orsakerna till statskuppen för att därefter komma fram till situationen idag och till den utveckling som motståndsrörelsen bör få.

Syftet med denna artikel begränsar sig till att

Krisen och motsättningarna inom den härskande klassen är en av de mest karaktäristiska faktorerna i den aktuella situationen. Detta är en av de faktorer som snabbast mognat fram och utvecklats under de senaste fyra månaderna.

Motsättningarna inom de borgerliga partierna, den allvarliga ekonomiska krisen, medelklassens motstånd mot prishöjningarna, arbetslösheten och förtrycket, kyrkans reaktioner inför brutaliteten, militärernas åsidosättande av de civila myndigheterna såväl inom regeringsorganen som inom universiteten, den repressiva politiken som till och med drabbar de borgerliga partierna och högerpressen, juntans internationella prestigeförlust — allt detta bidrar till att läget är kritiskt för de grupper som stöder diktaturen.

Likväl har inte folkets missnöje ännu tagit sig uttryck i en massrörelse med politisk ledning och organisatorisk samordning. Här finner vi en andra avgörande omständighet som präglar situationen idag. De motstånds- och sabotageaktioner som har förekommit har tenderat att just på grund av den isolerade karaktär de har haft, försvaga organiserandet av motståndsrörelsen och främja förtrycket. De har däremot inte bidragit till att ena motståndskrafterna i syfte att undergräva och krossa diktaturen.

Det finns ett dolt medvetande, en tyst vrede inom arbetarklassen och folket, som inte har kunnat utvecklas till ett aktivt medvetande eller kunnat uttryckas i organiserad kamp just på grund av bristen på linje och ledarskap inom massrörelsen. Denna faktor har försenats på grund av de grupper som omedelbart försökt framtvinga en revolutionär situation.

Det som främst karaktäriserar situationen idag är således att det stora och växande missnöje som finns hos massorna varken har kunnat kanaliseras eller styras på ett tillfredsställande sätt. Det har saknats en ledning kapabel att ena och samordna alla isolerade och spontant spirande former av motstånd och leda in dessa i en entydig och progressiv riktning.

Vänsterns enighet idag är snarare känslomässigt betingad än baserad på en stark rörelse med politisk grund. De revolutionära styrkorna förblir splittrade och med en otillräcklig kontakt med massorna. De reformistiska positionerna framträder däremot med större tydlighet än förut.

lägga fram några synpunkter som kan tjäna som utgångspunkt för en diskussion kring motståndsrörelsens framtida inriktning.¹⁾

Till att börja med tar författaren en titt på det som främst utmärker den chilenska situationen idag. Sedan går han igenom det centrala innehållet i de stora politiska partiernas ståndpunkter efter den elfte september. Slutligen lägger han fram sin uppfattning om de grundproblem som den revolutionära rörelsen i Chile idag uppehåller sig vid.

Vi ser nu tydligare vilka kännetecken som avtecknar sig inom de olika lägren i dagens politiska situation i Chile.

Regeringen

Den nya regeringen representerar direkt de inhemska och utländska monopolföretagens intressen. Den politiska representationen står under ledning av krigsmakten. Huvudmotsätt-

Gorillorna veckan efter kuppen . . .

ningen inom den härskande klassen är av politisk natur. Det finns de som försöker upprätta en totalitär stat som diktatoriskt ansvarar för den härskande klassens intressen. Dessa stöder en politik baserad på totalt förtryck med krigsmakten i ledningen. Det finns dock även sektorer som strävar efter att återupprätta den borgerliga demokratin i Chile; en demokrati med mindre frihet än förut, naturligtvis, men med ett bibehållande av de politiska partierna och med en begränsning av krigsmaktens roll. Motsättningen går således mellan fascister och "hårdföra" demokrater, där det idag är de förra som har makten.

De rent fascistiska sektorerna har länge försökt avsätta inrikesministern, general Oscar Bonilla²⁾ och i dennes ställe sätta general José Torres de la Cruz³⁾. Hittills har dessa försök gått om intet, till stor del tack vare opposition från själva krigsakademien som hävdar att ett dylikt byte skulle förvärpa den chilenska konflikten ytterligare, såväl inrikes som utrikes, och att Torres de la Cruz skulle ge en alltför fascistisk bild av Chile utåt.

Många officerare, påverkade av den fascistiska gruppen Patria y Libertad (Fosterland och Frihet), tenderar att bli mer och mer otåliga och försöker påverka politiken i än mer repressiv riktning.

Förtrycket riktat mot folket och vänsterpartierna hårdnar alltmer. Efter de första månadernas massiva förföljelser utvecklar nu diktaturen en mer systematisk taktik med målsättningen att slutgiltigt halshugga de politiska partierna och fackföreningarna. De förbereder en tredje etapp som, enligt juntan, skall syfta till att "statuera exempel för att förhindra alla hämndaktioner från extremisternas sida".

Högern

Nationalpartiet genomgår en inre kris och dess före ledare Sergio Onofre Jarpa har avsatts. Som högsta chefer i partiet kvarstår Sergio Diez och Francisco Bulnes, vilka stödjer tesen om en "parentes i demokratin", en parentes som snarast möjligt bör avslutas och en återgång till mera normala förhållanden påbörjas. Det rör sig alltså om en kritisk inställning till juntan. Onofre Jarpa stödjer den motsatta tesen, helt i överensstämmelse med krigsmaktens mest fascistiska läger. Han arbetar med tidningen Tribuna som plattform, vilket visar att Nationalpartiet öppet börjat diskutera sina problem. Jarpas avsättning är ett uttryck för en betydelsefull splittring inom Nationalpartiet.

Inom Fosterland och Frihet är man missnöjd över att fascistiseringsprocessen icke utvecklas tillräckligt snabbt.

Kritiken mot juntan från det Kristdemokratiska Partiet växer alltmer. Kristdemokraternas fackliga ledare är beredda att ge sig in i den fackliga kampen för högre löner, och de har bland annat deltagit aktivt i gruvarbetarstrejken i Chuquicamata och El Teniente.⁴⁾ Ett par av ledarna inom partiet har påverkats till en mer kritisk position på grund av de nordamerikanska arbetarnas aktioner.

Patricio Aylwin (Kristdemokraternas ordförande) har i Bonn förklarat att han skall kämpa för en snar återgång till demokrati. Frei för sin del har sagt sig stödja en lösning baserad på en "auktoritet", en "stark man" med vissa progressiva drag. Inom militära kretsar har han sökt vinna stöd för denna linje.

Krigsmakten

En grupp som innehar den fullständiga kontrollen över krigsmakten och som kan räkna med ett solitt internt stöd har utkristalliserats. Här finns de värsta fascisterna som redan före kuppen var väl organiserade. Dessa har nu helt monopoliserat krigsmaktens högsta ledning och besatt alla nyckelposter.

General Herman Brady (5) ersattes till exempel på chefsposten för hela Santiago-provinsens undantagsområde av general Arrellano Starck (6). Och general Torres de la Cruz be-

... och tre månader senare.

fordrades från chef för 5:e armédivisionen till generalinspektör vid arméstaben. Man utvecklar former för kollektiv kontroll. Inom armén och flygvapnet har man inrättat krigsråd. Inom marinen centraliseras makten under flottchefen, en av de mest reaktionära marinofficerarna. Kriterierna för utnämningar är inte yrkesmässiga utan politiska. De har stöd av imperialismen, som skickar ny materiel från Förenta Staterna till den chilenska krigsmakten (7).

Den totala utrensningen av de "progressiva" har redan slutförts. Förföljelsen har nått t. o. m. de vanliga "författningstrogna" så som fallet var med kommandanten för regementet "Andernas Gamla Garde" som arkebuserades.

De fascistiska makthavarna ordnar allt i enlighet med de strategiska målen. De har lyckats få absolut kontroll över de viktigaste provinserna.

Eftersom det har märkts tydliga tecken på sänkning av moralen, har man infört stimulansåtgärder och förmåner för att minska det växande missnöjet hos trupperna. Samtidigt vidmakthålls den starka inre repressionen både inom krigsmakten och karabinjärerna. Förlusterna och det intensiva arbetet har gjort det nödvändigt att kalla in reservisterna från föregående år.

Bolivianska, brasilianska och nordamerikanska rådgivare fortsätter att komma till Chile som experter på repression.

Massorna

Vi har redan påpekat det växande missnöjet hos massorna och avsaknaden av ledning. Mistro mot vänsterpartiernas traditionella politiska ledarskap visar sig. Man har upptäckt spontana grupper i olika fabriker.

I medelklassen växer oron inför följderna av den ekonomiska politiken. Repressionen kan ännu hålla varje form av protest i schack, men det kommer inte att lyckas i längden.

I oktober lade arbetarna i Lotagruvorna ner arbetet i två timmar i protest mot att före chefen för Nationella kolföretagen, Isidoro Carrillo, och andra fackliga ledare arkebuserats. Arbetarna vid tunnelbanebygget i Santiago lade också

ner arbetet en dag eftersom de utsatts för hårt förtryck. Taxibusschaufförerna på linjen Eduardo Castillo Velasco på färdsträckan 20 i Santiago gick inte till arbetet en dag i december. Vid Sumarfabriken anhölls utan konkreta anklagelser 25 arbetare efter protestyttringar.

Dagarna före jul förekom arbetsnedläggelser i gruvorna Chuquicamata och El Teniente. Juntan tänkte betala julgratifikation — tio minimilöner — efter den förra minimilönen på 2.000 escudos. Arbetarna accepterade inte utan genomdrev att minimilönen skulle uppskattas till 7.000, vilket var det riktiga.

Detta är några av folkets protestyttringar mot juntan. På landsbygden har de fackliga ledarna förföljts med särskild grymhet. Armén och flygvapnet har gjort stora gemensamma operationer för att bekämpa eventuella motståndshärdar och tillfångatagit lantarbetarnas ledare.

Studentrörelsen har halshuggits. Den nya situationen vid universiteten har betytt mycket (8). Förtrycket har också med stor kraft trängt in i undervisningsväsendet. På den statliga tekniska högskolan går militären in i föreläsningssalarna för att anhålla studenter.

På gymnasiet Dario Salas i Santiago anhölls hela fjärde årskursen, fast de flesta eleverna släpptes senare. Orsaken till anhållandet var att eleverna, under ett besök av en militärkommission, endast sjöng de rader av nationalsången som lyder: "Landet skall bli antingen en grav för de fria, eller en fristad från förtrycket". Detta är bara några exempel.

Den ekonomiska situationen

Den ekonomiska krisen håller på att nå okontrollerbara höjder. Diktaturens ekonomiska politik har hårt drabbat inte bara arbetarklassen, utan också andra stora befolkningsgrupper. De enda som gynnas är monopolföretagarna. En kritisk situation har uppstått även för små och medelstora företagare och för köpmännen.

Låt oss titta på ett exempel. Minimilönen för en arbetare 1974 uppgår till 18.000 escudos, d. v. s. ungefär 25 dollar. Brödet kostar omkring 300 escudos kilot, man har upphävt priskontrollen (9). Man kan räkna ut att en arbetare med sin månadslön kan köpa två kilo bröd om dagen, men inget mer.

Arbetslösheten har skjutit kraftigt i höjden och har två huvuddrag: det stora antalet arbetslösa och spridningen till alla befolkningsskikt: arbetare, lantarbetare, stats- och kommunaltjänstemän, anställda inom små och medelstora företag och personer med högre utbildning.

När UP-regeringen kom till makten uppgick den öppna arbetslösheten i Santiago till 8,3 procent. På de tre år UP satt vid makten minskade arbetslösheten till 3,1 proc., en rekord-siffra.

Under fyra månader av diktatur har de verkliga siffrorna blivit högre än de som förelåg när UP vann valet 1970.

Nöden är stor inom proletariatet och bland de fattiga på landsbygden och i städerna. Mellanskiktens svårigheter växer. Juntan kan varken ge eller finna någon lösning på de ekonomiska problemen.

Diktaturen försöker dölja verkningarna av inflationen och upphävandet av priskontrollen med stora propagandakampanjer för att kasta skulden på den föregående regeringen och genom att slå ner på dem som protesterar på gatorna. I köer och på platser där folk samlas händer det ständigt att människor arresteras för att ha "spritt falska rykten" om den ekonomiska situationen.

Monopolföretagens drift garanteras av de reservtillgångar och krediter de förfogar över, riklig tillgång på billig arbetskraft och skyddet från militärerna. Trots detta ser de ett stöd i form av utländska investeringar som absolut oumbärligt. Sådana har ännu inte infunnit sig och kommer heller inte att göra det på de villkor man hoppas på grund av juntans dåliga anseende utomlands och beroende på att Chile i dag inte utgör någon garanti för någon utländsk investering.

Kyrkan

Den politiska situationen och repressionens brutalitet har framkallat en viktig kris inom kyrkan. Biskoparna anpassar sig alltmer till fascismen, trots en viss friktion mellan kardinalen och juntan. Två taktiska drag av denna riktning är fördömandet av rörelsen Kristna Socialister och förbudet för präster och munkar att inge i dess sekretariat, samt julbudskapet som predikade "försoning mellan segrare och besegrade" och som innehöll ett tack till soldater och polis för deras "intensiva arbete i fosterlandets tjänst".

Emellertid har de progressiva och revolutionära krafterna inom kyrkan utvecklats energiskt. En av orsakerna till detta är dels det starka revolutionära engagemanget hos stora kyrkliga grupper långt före kuppen, dels det faktum att många präster torterats efter den 11 september liksom att åtskilliga övergrepp begåtts mot munkar och nunnor i samband med razzior i kloster.

Biträdande ärkebiskopen i Santiago, Fernando Aristia, angrep våldsamhet i ett öppet brev prästen Hasbún, talesman för de fascistiska grupperna inom kyrkan.

Kort därefter publicerade ärkebiskopen själv i tidskriften Mensaje ett upprop till alla katoliker att förena sig med protestanterna för att hjälpa de arbetslösa familjer och familjerna till dem som dödsdömdes och fängslats av diktaturregimen.

Den evangeliska kyrkans överhuvud utsattes för husundersökning av militärerna. Kardinalen Raúl Silva Henríquez har intagit en delvis kritisk attityd till juntan, i synnerhet efter sin resa till Rom. Där samtalade han om situationen i Chile med påven (10). För detta attackerades han av den reaktionära pressen. Nationalpartiets dagstidning Tribuna behandlade kardinalen oanständigt och publicerade några fotografier av kardinalen i samspråk med Fidel Castro i Chile (11).

I utlandet

Den internationella isoleringen av juntan fortsätter. Ett stort antal arbetarorganisationer har uttalat sig mot juntan, liksom en betydelsefull grupp italienska biskopar och hela den europeiska socialdemokratin. Solidariteten med motståndsrörelsen växer och breddas på de olika kontinenterna. Som resultat av ambassadör Edelstams agerande och svenska regeringens handlande har relationerna med Sverige blivit kritiska.

Hamnarbetarna i de flesta länder som köper koppar från Chile, även i Nordamerika, har vägrat att lossa de laster som

Fotnoter

(1) Nedanstående artikel är skriven i januari 1974 på basis av information som då fanns tillgänglig.

(2) Oscar Bonilla anses vara "Frels man" i regeringen. Han har kvarter och framstår som "mjuk" i fråga om repressionen.

(3) Torres de la Cruz var befälhavare för 5:te armédivisionen i Punta Arenas. Han är medlem av Nationalpartiet och är en av de värsta fascisterna i krigsmakten. Han befordrades nyligen till generalinspektör vid arméstaben.

(4) Information om dessa strejker ges under punkten "massorna".

(5) Herman Brady var en av de generaler som hade förra armébefälhavaren Carlos Prats' förtroende.

(6) Arellano Starck är känd som "dödsgeneralen" efter en rundresa han gjorde i norra delen av landet, då han gav order om avrättning av många fångar med korta straff eller inga straff alls.

(7) I en del hamnar vägrade de amerikanska arbetarna att lasta de nya vapen som skulle skickas till Chile.

(8) Vid alla universitet har man tillsatt militära administratörer. Många fakulteter är stängda. För 1974 finns 160.000 studenter som vill studera. Bara 50.000 kommer att ges plats.

(9) Vid slutet av UP-regeringens tid kostade ett kilo bröd 11 escudos.

(10) Till att börja med visade sig kardinalen välvillig gentemot juntan. Han förklarade till och med att påven var felunderrättad då han yttrade kritiska åsikter mot juntan. Han kallades till Rom och har efter sin återkomst intagit en mera kritisk attityd.

(11) Detta var ett av de viktigaste skälen till att tidningen Tribuna förbjöds utkomma några dagar.

(12) Citatet är från den offentliga deklaration från kommunistpartiets politiska kommission som tillkännagavs i Chile i december 1973.

(13) Enligt Carlos Altamiranos offentliga deklaration från mitten av december 1973 och hans presskonferens i Havanna den 3 januari 1974.

(14) Enligt en offentlig deklaration från MAPU:s politiska kommission som gjordes i Santiago i november 1973.

(15) Citatet är från ett MIR-dokument som spreds i Santiago i november 1973.

anlänt efter den 11 september. De ecuatorianska läkarna utvisade de chilenska representanterna från en kongress i detta land. Utvisningen av Vilarin från Venezuela under valperioden och protestdemonstrationen i Frankrike är bevis på den grad den mörka bilden av diktaturen har gjort intryck på folken i hela världen. Att Luis Corvalán inte avrättades omedelbart anger effekterna av det internationella trycket mot juntan. Denna ständiga försämring av den nya chilenska regeringens internationella anseende erkänns t. o. m. av den regeringstroga pressen och är en av de saker som mest oroar de mer moderata fascisterna.

Enhet och kamp inom vänstern

Två strategiska linjer inverkade på utvecklingen av den revolutionära processen under åren 1970—1973. Den dominerande linjen förde fram den "chilenska vägen" till socialismen, d. v. s. en fredlig övergång från kapitalism till socialism, utan att bryta ner den borgerliga statsapparaten.

Den andra linjen ville bygga upp en folklig revolutionär makt istället för den borgerliga och satte som mål en erövring av hela makten, upprättandet av proletariats diktatur och byggandet av det socialistiska samhället.

Motsättningarna stod alltså mellan en reformistisk och centristisk linje å ena sidan och de revolutionära ståndpunkterna å den andra. Dessa motsättningar har i dag fördjupats. Den första linjen hävdar att det inte är nödvändigt eller lämpligt att göra en självkritisk analys av åren under UP-regeringen för att lägga upp den framtida kampen.

De andra menar att det inte går att komma fram till riktiga huvudprinciper för motståndet utan att analysera den gångna perioden, eftersom man förklarar nederlaget i september huvudsakligen som en följd av att "den chilenska vägen" till socialismen misslyckades.

Det är uppenbart att det med dessa grundläggande skillnader i synsätt finns olika uppfattningar på centrala punkter som klassanalysen i den aktuella situationen, synen på strategin inom motståndsrörelsen, hur man ska erövra makten, former för kampen, frågor om allianser och politisk ledning. Dessutom är det klart att denna diskussion inte enbart rör den specifika situationen i Chile utan har samband med den världsomfattande problematiken kring den socialistiska revolutionen.

Men det föregående betyder inte att det inte förekommer ett enhetsarbete. Detta baserar sig på viljan hos alla partier att skapa en så bred enhet som möjligt för att bekämpa den gemensamma fienden, en vilja som bl. a. har tagit sig uttryck i ett officiellt möte med representanter för alla vänsterorganisationer endast två månader efter kuppen, med praktiska konkreta beslut.

Problemet för den chilenska vänstern är alltså inte att man inte vill ha enighet; varken vänstern som helhet eller enskilda organisationer. Det verkliga problemet ligger i att man inte har tagit upp en ideologisk diskussion. Tvärtom har en sådan undvikits av vissa riktningar — och följaktligen är enheten inte mer än en abstrakt föresats som ännu inte har någon solid politisk bas och som inte kan komma till uttryck som en verklig ledning för massorna.

Denna fråga kan och bör uppta en väsentlig del i analysen av den chilenska situationen. I denna artikel begränsar vi oss till att beskriva de viktigaste partiernas ståndpunkter och tar upp det centrala i deras uppfattning om strategin för motståndet.

Kommunistpartiet

Angående politisk linje för motståndet säger man ordagrant: "Erfarenheterna från dessa bittra dagar bekräftar att kampen för revolutionen och socialismen är oupplösligt knuten till kampen för en utveckling av demokratin. Den överväldigande majoriteten av chilensare är intresserad av striden för en demokratisk förnyelse. Kuppen har utan tvivel visat att Chile

behöver en rättsstat, mer avancerad och mer demokratisk än den som förstördes av diktaturen, i stånd att försvara sig mot fascistiska uppror, i stånd att garantera pluralism och en verklig humanism. Denna nya stat kommer att uppstå ur en kamp mot diktaturen och folket kommer att ge den form enligt majoritetens uppfattning och intressen."

Man säger att "kampen för revolutionen och socialismen är oupplösligt knuten till kampen för demokratin". D. v. s. uppfattningen att revolutionen ska ske i etapper, först den borgerligt demokratiska revolutionen, för att därefter nå socia-

lismen. Som strategiskt mål för perioden talar man inte om socialismen, utan om "demokratisk förnyelse", "en mer avancerad, mer demokratisk rättsstat", att "folket kommer att forma den enligt majoritetens uppfattning och intressen".

Vi citerar bara detta stycke för att det är av intresse i detta sammanhang och för att det tillräckligt tydligt visar hur kommunistpartiet har reviderat den marxist-leninistiska teorin och klart uttrycker den reformistiska ståndpunkten ifråga om motståndets politiska ledning.

Socialistpartiet

Socialistpartiets generalsekreterare Carlos Altamirano har i sin första offentliga deklaration sagt att den första viktiga uppgiften är att uppnå en solid enhet bestående av socialist- och kommunistpartierna, som "en grundsten för kampen mot fascismen". "En enhet — säger han — som bör bevaras under vägen mot de stora revolutionära förändringarna av vårt samhälle" och att denna "enhet dessutom som ett grundläggande mål bör sätta ett återupprättande av ett demokratiskt styrelseskick med garantier för de individuella rättigheter som systematiskt har trampats ner av militärdiktaturen".

Vid sin presskonferens i Havanna talade Altamirano om en enhet med syftet att störta den fascistiska regimen "för att upprätta en ny stat som skall göra det omöjligt att återinföra fascistiska styrelseformer" och att "en verklig enhet förutsätter att kampen mot fascismen har endast en ledning".

Sedan tillägger han att han inte skulle kämpa i sitt land för att "återvända till en borgerlig demokrati". "Folket — säger han — kommer inte att kämpa för att bara återupprätta de borgerliga institutioner som borgerligheten själv så brutalt har krossat".

Det första man kan säga om dessa uttalanden är att Socialistpartiet inte har någon egen strategisk linje för motståndet. Även om Altamiranos uttalanden innehåller viktiga synpunkter, syftar dessa till att analysera den nuvarande situationen och formulera allmänna arbetsuppgifter.

Vidare kan man konstatera tydliga motsägelser. Man talar t. ex. om "ett återupprättande av ett demokratiskt styrelseskick" som ett grundläggande mål. Samtidigt påpekas det att man inte vill "återvända till en borgerlig demokrati".

Till sist finns där ett reformistiskt innehåll, inte så mycket i vad som sägs utan snarare i vad som hoppas över. Man talar om kamp mot fascismen men säger inte för vad man skall kämpa. Man analyserar inte orsakerna till kuppen. Man nämner "en ny stat" men definierar inte närmare dess karaktär. Man talar om UP och andra krafter och menar kristdemokraterna, men man ger inga synpunkter på andra revolutionära krafter utanför Unidad Popular.

Slutsatsen blir att huvuddragen i Socialistpartiets ståndpunkt, i fråga om avsikter och fakta, är mycket lika kommunistpartiets.

MAPU

MAPU säger ordagrant att "arbetarklassens strategiska målsättning är att krossa den borgerliga staten och upprätta en folks stat". (14)

Man tillägger att "massornas demokratiska krav . . . kan bara tillfredställas i ett socialistiskt samhälle. Att kämpa för demokrati innebär idag att kämpa för socialism. Det är otänkbart att återvända till den situation som rådde tidigare: den borgerliga demokratin är idag omöjlig i Chile".

Vidare säger man att "frågan om makten avgörs med vapen. Strategiskt är massornas viktigaste kampform den väpnade kampen".

MAPU hävdar att "den grundläggande alliansen i kampen för att erövra makten är den som upprättas mellan arbetarklassen, de fattiga i städerna och på landsbygden samt de småborgerliga sektorer som radikaliserats . . . Kring denna allians bör man samla alla de grupper som står i ideologisk, politisk eller ekonomisk motsättning till den fascistiska diktaturen".

I sin strategiska ståndpunkt knyter MAPU ihop kampen mot fascismen med kampen för socialismen och sätter erövrandet av makten som det strategiska målet för den nuvarande perioden.

MIR

Den Revolutionära Vänsterrörelsen MIR talar om uppgiften att "genomföra en omgruppering av vänstern i sin helhet för att upprätta en revolutionär enhet och utveckla en bred motståndsfrent mot diktaturen. Med den revolutionära enheten syftar man att upprätta ett revolutionärt block med vänstern och arbetarrörelsen, bönderna och de fattiga skikten. Genom att utveckla en motståndsfrent mot diktaturen syftar man till att strukturera en bred allians med mellangrupper och demokratiska sektorer av borgerligheten som kan ena sig i kampen för att försvara de demokratiska friheterna, fördöma brotten,

etc. och därigenom fördjupa motsättningarna inom borgerligheten". (15)

MIR utvecklar inte sin syn på de strategiska målen men förbinder också de antifascistiska uppgifterna med kampen för socialismen.

Vi kan alltså dra slutsatsen att den huvudsakliga motsättningen inom den chilenska vänstern går mellan de reformist- och centristgrupper som anser att kampen mot fascismen syftar till att återvinna den borgerliga demokratin, och de revolutionära sektorer som för fram kampen mot fascismen samtidigt som de kämpar för att erövra makten och bygga socialismen.

Motståndsrörelsens strategiska problem

Frånvaron av en verkligt proletär och revolutionär politisk och militär ledning var huvudorsaken till nederlaget i september och är det centrala problem som arbetarklassen står inför i Chile idag. Den revolutionära processens framtid beror på om man kan utveckla och befästa en sådan ledning.

Under de nuvarande omständigheterna i Chile grundar sig klasskampen på den motsättning som finns mellan borgarklassen och arbetarklassen och som är den huvudsakliga motsättningen.

Imperialismen och borgarklassen försöker klara den kris som deras dominans har råkat i med hjälp av en diktaturregim som ska garantera kapitalismens fortbestånd i Chile. Arbetarklassen för sin del kämpar mot kapitalismens dominans i de nya former som borgarklassen försöker införa.

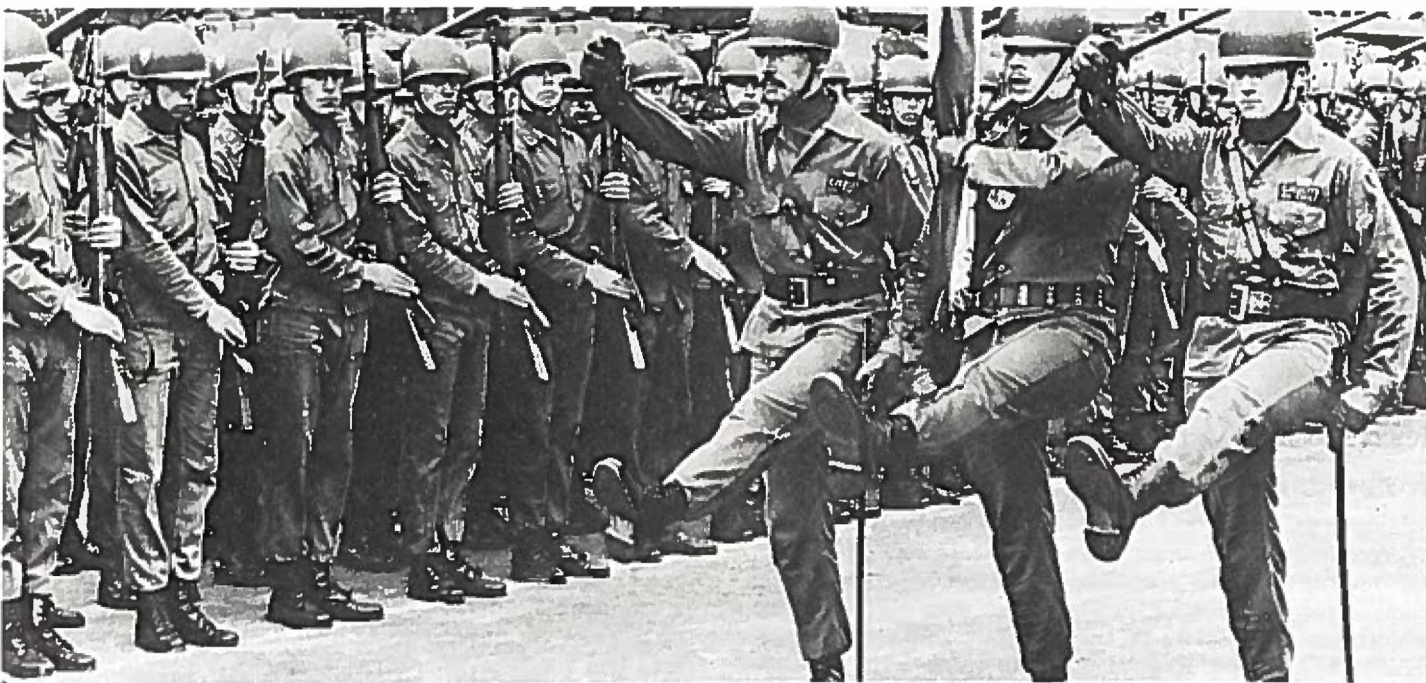
Störtandet av UP-regeringen är ett mycket stort nederlag för den chilenska arbetarrörelsen och folket och innebär också en avsevärd tillbakagång för den revolutionära processen i Latinamerika. Men det utgör inte något strategiskt nederlag, eftersom i Chile varken revolutionen eller socialismen har lidit nederlag.

Frågan om makten är alltså inte avgjord. Den står fortfarande i centrum för klasskampen.

Arbetarklassens strategiska mål bör vara att erövra makten genom att förstöra den borgerliga statsapparaten samt införa sin diktatur för att inleda uppbyggandet av det nya samhället, det socialistiska samhället.

Den riktiga vägen är den väpnade striden. Olika kampformer bör samordnas och utvecklas för att skapa förutsättningar som möjliggör en militär seger för arbetarklassen och folket, samtidigt som man inser att idag sätta väpnad konfrontation som huvudsaklig kampform skulle innebära självmord och in-

Forts. på sid. 23

Situationen för de latinamerikanska flyktingarna från Chile

Situationen för de chilenska och övriga latinamerikanska flyktingar som kunnat lämna Chile efter den 11 september är på många ställen svår och i det närmaste ohållbar. De länder i Latinamerika som beviljat asyl har nu stängt sina gränser och i vissa länder ser sig flyktingarna tvungna att söka sig till Europa. Så är fallet i tex Argentina och Panama.

I Argentina har flyktingarna förpassats till ett otillgängligt djungelområde nära gränsen till Paraguay. Epidemier och sjukdomar härjar bland flyktingarna som dessutom är hårt bevakade och har svårt att få arbete i området. När det gäller arbete är situationen i Panama likartad. När flyktingarna väl kommit till landet fråntar sig regeringen allt ansvar och betalar hellre flygbiljetter för dem till annat land än att erbjuda arbete i Panama. På detta sätt har ett antal flyktingar anlänt till Sverige (utan visum). I Colombia har flyktingarna anmälningsplikt hos polisen och är överhuvudtaget strängt bevakade. Peru har tagit emot en bråkdel av de flyktingar som lovats asyl och Venezuela tar inte emot fler flyktingar trots att mer än 100 personer på venezolanska ambassaden i Santiago beviljats utresetillstånd. Kuba har lovat ta emot alla som inte kan få asyl i andra latinamerikanska länder, men för många asylsökande ter sig inte Kuba som något gynnsamt alternativ eftersom det är svårt för latinamerikaner att från Kuba återvända till Latinamerika.

De länder i Europa som hittills tagit emot flyktingar är Frankrike, Västtyskland, Schweiz, Nederländerna, Danmark, Finland, Norge och Sverige.

I Frankrike är flyktingarnas legala och ekonomiska situation svår. De drygt 1000 latinamerikaner som beviljats politisk asyl i Frankrike har till stor del tagits om hand av de franska solidaritetskommittéerna. I Västtyskland befinner sig ca 200 flyktingar på läger tillsammans med människor som lämnat Östtyskland, Tjeckoslovakien m.m.

I Danmark försöker Chilekommittén driva på regeringen att ta emot minst 100 flyktingar. I mitten av januari fanns där bara 39 chilensare. I Finland befinner sig 115 latinamerikaner på ett isolerat flyktingläger, som drivs av Röda Korset. Ett litet fåtal av de i allmänhet högt utbildade flyktingarna har fått arbete som städare, diskare etc.

I Sverige finns nu ca 700 flyktingar på sex olika AMS-läger. De första håller nu på att lämna lägren. Ytterst få kommer att kunna arbeta inom det område de är utbildade för.

Materiellt sett lever de skyddat i Sverige. Men isoleringen från det svenska samhället och bristen på information om vad som händer i Chile och Latinamerika skapar en känsla av ny fångenskap. Att flera av flyktinglägren, eller förläggningarna som AMS föredrar att kalla dem, leds av militärer, minskar naturligt nog inte denna känsla.

Tribunal i Helsingfors

Att den internationella opinionen skulle reagera så häftigt på terrorn i Chile hade juntageneralerna inte väntat sig. Myten om den chilenska militärens "konstitutionalism" och "professionalism" har avslöjats av kuppmaakarna själva och idag uppfattas de de internationellt och, till sin egen förtrytelse som Latinamerikas brutalaste och råaste militärer. Trots att män som Vilarín och Luciano Vásquez sänts ut för att rädda fascismens ansikte och "rätta till" massmedias bild av händelserna fortsätter rapporteringen om repression, avrättningar och miss-handel.

De chilensare och övriga latinamerikaner som lyckats lämna Chile via någon av ambassaderna är idag de främsta vittnena mot militärdiktaturen. Fascisternas avfärdanden om lögnaktiga journalister väger lätt mot flyktingarnas egna vittnesmål om vad de upplevt och sett andra uppleva. Den brasilianare som "avrättades", men överlevde och lyckades lämna Chile, befinner sig nu i Sverige och är bara ett av de många levande bevis som inte kan tillbakavisas. Att inför hans och många andras vittnesmål rättfärdiga förföljelserna och massmorden lär bli en svår uppgift för de som idag är angelägna om att förbättra den chilenska högerns rykte.

Under februari månad insamlas så många av bevisen som möjligt för att användas vid en tribunal som kommer att hållas i Helsingfors i Finland under första veckan i mars. Några av världens främsta jurister kommer då att tillsammans med vittnen från Chile och bevismaterial i form av film, foton teckningar, läkarintyg mm, att under några dagar syna och döma diktaturens brott.

Denna tribunal har av den chilenska motståndsrörelsen nämnts som en de viktigaste internationella solidaritetsaktionerna under 1974. Det är den chilenska motståndsrörelsen som till syvende och sist kommer att störta militärdiktaturen och leda den chilenska revolutionen till seger. Om tribunalen i Helsingfors kan bidra till sanktioner som isolerar regimen politiskt och ekonomiskt, har den internationella solidariteten givit ett viktigt bidrag till det chilenska folkets revolutionära kamp.

DÖM SJÄLV: FASCISTE

Luciano Vásquez juntans man i Sverige

Luciano Vásquez är juntans officiella representant i Sverige. Hans titel är pressattaché. Vásquez skall alltså bevaka vad svensk press skriver om Chile och informera svenska folket om juntans "rätta" ansikte. Men det är naturligtvis inte allt. Att knyta företagskontakter, hålla sig underrättad om solidaritetsarbetet för Chile samt, inte minst, bevaka de chilenska flyktingarna i Sverige, måste också höras till arbetsuppgifterna för en officiell fascist. Och Vásquez har inte blivit utsedd av en slump.

Hans meriter är bl.a. följande: journalist i högertidningen "El Mercurio", deputerad för Nationalpartiet i marsvalet -73, medlem i fascistorganisationen "Fosterland och Frihet". Den 11 september annonserade han i radioprogrammet "Diálogos" den annalkande "krisen". Det var hans sista radioinslag. Därefter hjälpte han till att bygga upp juntans propagandamaskineri fram till dess att han lämnade Chile för att installera sig på den chilenska ambassaden i Stockholm. I en intervju för en chilensk tidskrift sa Vásquez strax före avfärden: "Mitt uppdrag är svårt, men tacksamt. Jag skall tjäna mitt land på det område jag bäst känner till. Förr eller senare måste svenskarna göra juntan rättvisa".

Den mannen har vi nu mitt ibland oss. Det gäller nu att göra hans foto känt och att på alla sätt försvåra hans arbete i Sverige.

Här följer utdrag ur en intervju som Mats Nörklit gjorde med Luciano Vásquez i Stockholm i januari:

— Hur ska ni gå till väga för att föra fram er syn på Chile?

— Jag försöker få kontakt med olika yrkeskategorier och fackföreningar. Våra journalistförbund och författarförbund vill ha kontakt med de svenska motsvarigheterna. Jag vill också underlätta för svenskar att komma till Chile, för de vet inte mycket om hur det är där. I Sverige känner man till Chiles jordbävningar och politiska våldsamheter, men i själva verket är det ett mycket lugnt och fridfullt land.

— Hur tror ni relationerna med svensk industri kommer att utvecklas?

Luciano Vásquez visar glatt en ask Solstickan:

— Det är svensk industri som gör våra tändstickor. Och de svenska industrierna kommer att arbeta med fulla garantier — ingenting kommer att hända dem. De som vill investera kan göra det med större trygghet nu än före den 11 sep-

tember. Chile håller nu gradvis på att bli mer ekonomiskt stabilt. Jag hoppas på svenskt privatkapital.

— Vad kommer att hända nu i Chile? Kommer general Pinochet att förbli president? Blir det fria val?

— Militärerna har utsett Pinochet till president, men de ska turas om att inneha posten en i taget. Val är en senare fråga. Det beror precis på hur landet återhämtas. Våra främsta juridikprofessorer håller på att utarbeta en ny konstitution.

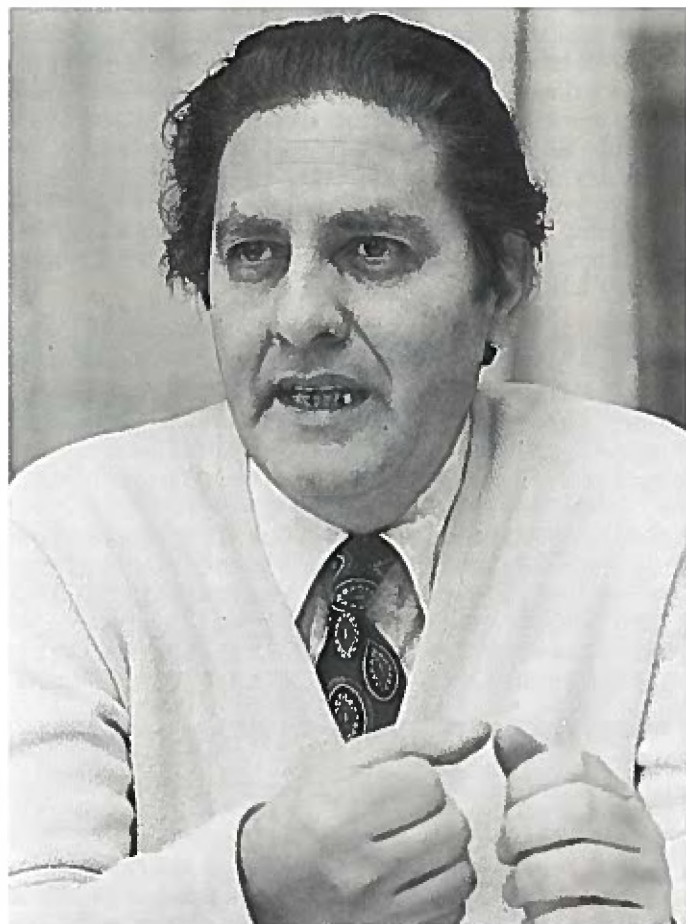
Vad är det viktigaste i militärjuntans program?

— Vi ska normalisera den ekonomiska, sociala och politiska situationen i Chile. Vi genomgick ju en mycket svår kris under den förra regimen...

— Vad menar ni med att "normalisera"? Är det att återvända till de förhållanden som rådde före 1970, under president Frei's regim?

— Nej. Redan under Frei's tid visade sig tecken på upplösning och våldsamt överdrivet politiskt engagemang. Frei hade många goda idéer och var en mycket framstående man, som verkligen ansträngde sig för att kontrollera folket, men han klarade inte av det trots sina goda idéer.

Forts. på sid. 14

Luciano Vásquez: juntans språkrör i Sverige.

ERNAS EGEN VERSION

Juntanytt: notiser ur El Mercurio

Nedanstående notiser är ordagranna citat ur den internationella upplagan av Santiagotidningen El Mercurio. De utgör alltså förstahandsinformation om juntans inställning och åtgärder. Även rubrikerna är El Mercurios.

Förbud mot val

I enlighet med Militärkommuniké nummer 28, undertecknad av chefen för Santiagos militärområde Brigadgeneral Sergio Arellano Starck, råder hädanefter ett strikt förbud mot varje form av valförfarande, det må sedan gälla val till fackföreningar, intresseorganisationer, politiska organisationer, studentföreningar eller val i vilket annat sammanhang som helst. (17-23 dec. 1973).

Ny ambassadör

Washington har till ny ambassadör i Chile utsett författaren och yrkesdiplomaten David H. Popper (61), som för närvarande tjänstgör som statssekreterare. Så långt tillbaka man kan minnas har det icke förekommit att en funktionär i så högt uppsatt ställning utsetts att permanent representera USA i Chile (3-9.12.73)

Förbud mot fester

I en militärkommuniké undertecknad av Brigadgeneral Herman Brady Rouche den fjärde december proklameras ett strikt förbud mot alla former av fester. I kommunikén specificeras att "det icke får förekomma sammankomster av social karaktär i privatbostäder och ej heller i offentliga lokaler såsom hotell, restauranger, klubbar etc under rådande utgångsförbud (kl. 23.00 — 06.00, red. anm.). (3-9.12.73).

45.000 färre platser på universiteten år 1974

Universitetsväsendet kommer totalt att ställa 45.000 färre platser till studenternas förfogande under 1974 än under 1973... Denna minskning av platsantalet förklaras enligt experterna av följande åtgärder:

1. Stängning på obestämd tid av alla de s.k. tekniska utbildningsvägar som funnits på den Statliga Tekniska Högskolan (Universidad Técnica del Estado, känt som säkert vänsterfäste, red. anm.)...
2. Suspendering av diverse olika universitetsämnen av typ sociologi, journalistik, politisk ekonomi etc. (17-23.12.73).

Krediter

USAs regering har via jordbruksministeriet beviljat Chile ett lån på 28 miljoner dollar för inköp av majs. Jordbruksministeriet har tidigare beviljat Chile en kredit på 24 miljoner dollar för veteinköp.

Amerikanska affärsbanker beviljade den tolfte denna månad Chiles Centralbank krediter på över 100 miljoner dollar... Raúl Vignola, ställföreträdande chef för CORFO (ung. Chiles AB Statsföretag — red. anm.), har vidare låtit förstå att Internationella Valutafonden står i begrepp

Överst på juntans lista över efterlysta: Carlos Altamirano, Oscar Garretón och Miguel Enriquez.

att ge Chile speciella nödfallskrediter ("créditos de emergencia" — troligen avses s.k. speciella dragningsrätter, red. anm.) (12-18.11.73).

Deklaration av juntans president

I uttalanden speciellt för denna tidning har Presidenten för Regeringen och Militärjuntan, Herr General Augusto Pinochet, analyserat de olika alternativ som stod de Väpnade Styrkorna och Karabinjärerna till buds när dessa beslöt att överta makten.

De Väpnade Styrkorna har självfallet deklarerat — och detta upprepades återigen av General Pinochet — att man icke haft för avsikt att för all framtid behålla makten i landet...

Presidenten för Juntan förklarade vidare att om de Väpnade Styrkorna i morgon dag överlämnade makten till de politiska partierna skulle Chile omedelbart kastas in i den värsta inre konflikt som någonsin skakat landet...

Enligt den bedömning som Presidenten för Juntan gör är den elfte september 1973 ett datum som framstår som dagen för världskommunismens sönderfall (e.g. "decadencia", red. anm.). Otivelaktigt led denna internationella sekt ett svårt bakslag den dagen, vilket förklarar den exemplösa hat- och förtalskampanj som släppts lös mot Chile även i länder med vilka vi traditionellt upprätthållit mycket intima förbindelser under de mest skiftande regimer.

(12-19.11.73)

Egendom tillhörande marxister

Alla de fastigheter som tidigare vid olika tillfällen inköpts av marxistiska partier har nu införlivats med nationens tillgångar. En specialkommission under ledning av Jorge García, chef för Byrån för Nationella Tillgångar, har anförtrots uppgiften att verkställa Dekret Nr. 77, vilket stadgar att all egendom tillhörande marxistiska partier skall överföras i nationens ägo. (12-18.11.73). *Forts. på sid. 14*

Luciano Vásquez, forts

Redan då började upplösningen, därför hoppas vi nu att utvecklingen nått botten, att det nu ska vända sig och gå mot en helt annan utveckling.

— Vill Ni kommentera massmedias uppgifter om antalet döda, fängslade och torterade efter militärkuppen i Chile?

— När representanter för militärerna givit uppgifter i till exempel svensk TV, så har journalisterna efter intervjun korrigerat med en egen uppskattning. Min gissning är i alla fall att antalet döda är mellan fem och sex hundra.

— Hur förklarar Ni att vi kan leva i sådan okunnighet om de "verkliga" förhållandena att vi tror att det rör sig om kanske tiotusentals?

— Det finns tre skäl: Det första är att sådana uppgifter är mer säljande för journalisterna — folk upprörs inte så mycket om man säger att denna stora omvälvning bara kostade några hundra liv —, det andra skälet är att människor är sentimentala och vill ha många döda att gråta över och det tredje skälet är samansvärjningen av den internationella kommunismen.

USA erkänner juntan.

El Mercurio, forts

Presskonferens med general Sergio Arellano

... Vidare framhöll General Arellano att det är nödvändigt att dementera påståendena om att de Väpnade Styrkorna och Karabinjärerna skulle ha gjort en statskupp i Chile; dessa institutioner har aldrig någonsin haft några politiska ambitioner för egen del. Det de gjorde var ett militärt ingripande ("pronunciamento militar", ordagrant "militärt uttalande") som stöddes av nittio procent av det chilenska folket. (17-23.12.73)

Vilarin i Santo Domingo

Chefen för de chilenska åkeriägarnas intresseorganisation framhöll på onsdagen att det i hans hemland icke existerade någon militärdiktatur. "Det som finns är en militärregering, begärd och accepterad av samtliga chilenaar" tillade León Vilarin...

"Det är uppenbart att man är dåligt informerad i utlandet. I Chile finns ingen militärdiktatur, utan en militärjunta, rätt och slätt. Visserligen är situationen i landet med tanke på undantagstillståndet något onormal, men det råder fred, ordning, lugn och respekt för den privata äganderätten". (3-9.12.73)

Ekonomiministern framhåller: juntan mer progressiv än de socialistiska partierna i Europa

... "Sanningen är den" förklarade minister Léniz, "att juntan är långt mer progressiv än åtskilliga socialistpartier i Europa; ingen av de erövringar som gjorts på det sociala området kommer vi att beröva folket". (26.11-2.12.73).

Juntan gynnar alla

Vidare framhöll Presidenten för Militärjuntan, att "det som skedde den elfte september i år icke ägde rum för att gynna någon speciell grupp, utan skedde i alla chilenaers gemensamma intresse". Presidenten tillade, att varje avvikelse från denna bedömning av händelserna utgör ett "brott mot fosterlandet och skall bestraffas". (5-11.11.73).

General Augusto Pinochet framhåller: undantagstillståndet bibehålles i ytterligare åtta månader

Det är tänkbart att undantagstillståndet i hela landet kan upphävas om ungefär åtta månader, men krigstillståndet kommer att fortsätta även efter detta, framhöll Presidenten för Militärjuntan Armégeneral Augusto Pinochet för journalister han samtalade med under några minuter på Temucos flygplats. (22-28.10.73).

UP skyddade narkotikahandeln

Mot en summa på trettio tusen dollar i månaden kunde den internationella narkotikamaffian operera fullständigt obehindrat i Chile under Unidad Populares regeringstid. Den chilenska polisen var förhindrad att ingripa, vilket gjorde att vårt land förvandlades till en "frikorridor" för den internationella handeln med droger. Dessa uppgifter offentliggjordes igår av chefen för Säkerhetspolisen, General Ernesto Baeza Michaelson.

Enligt de uppgifter som tillkännagavs användes de internationella narkotikahandlarnas månatliga arvode till UP på trettio tusen dollar till vapeninköp samt till att finansiera UP-partiernas olika aktiviteter. En del hamnade även i UP-ledarnas egna fickor (15-21.10.73).

Hammarer och skäran skulle ersätta stjärnan

En helt ny chilensk flagga som marxisterna hade utformat i syfte att ersätta vår nuvarande nationalsymbol visades i går upp för de församlade journalisterna av chefen för Marinen Amiral José Toribio Merino Castro.

Amiral Merino förklarade att flaggan utformats i Holland och att den är röd med en blå rand till vänster. På denna blåa rand återfinnes hammarer och skäran. (21-27.10.73).

Utrikes

Den delegation som leds av chefen för de chilenska åkeriägarnas intresseorganisation, León Vilarin, informerade vid sin ankomst till Washington om de övergrepp som Unidad Populares regering gjort sig skyldig till. "Vi blev offer för de brutalaste aggressioner som någonsin förekommit i Chile", omtalade Vilarin. "I Chile fanns varken marxism, leninism eller socialism, utan bara allendism." (10-16.12.73).

Adjö till träskor och långt hår

De manliga eleverna i gymnasiet får nu säga farväl till långt hår och jeans, och de kvinnliga till smink, halsband och träskor, enligt uttalanden från Utbildningsdepartementet. (12-18.12.73).

Svenskt stöd till Kennecott och ITT

Enligt tidningsuppgifter håller nu den chilenska militärjuntan på att komma överens med det amerikanska monopolföretaget Kennecott. Bolaget kommer att lägga ned sina bojkottaktioner mot Chile, och militärjuntan kan fritt sälja det chilenska folkets koppar. Villkoren för överenskommelsen mellan juntan och Kennecott är ännu inte klara. Det har uppgivits att äganderätten till gruvorna icke kommer att återlämnas; förmodligen nöjer man sig med att tillfredsställa Kennecotts krav på ersättning och med att ge bolaget rätt att administrera gruvorna och sälja kopparn. Den reella makten över Chiles största naturrikedom skulle då återigen hamna i USAs händer.

I nr 1/73 av Chilebulletinen berättade vi om hur Chile under Unidad Populares (UP) regeringstid nationaliserade de USA-ägda koppargruvorna som svarade för 3/4 av Chiles exportintäkter. Efter att ha gjort avdrag för bolagens jätteprofiter under de senaste femton åren vägrade Chiles regering att betala ersättning för de nedslitna anläggningarna; vinsterna efter avdrag för normal avkastning var långt större än anläggningarnas värde. Kennecott — ett av de två största USA-bolagen som exploaterade chilensk koppar — inledde då en bojkottaktion mot försäljningen av chilensk koppar i Västeuropa. Man gjorde inför domstol anspråk på betalningen för de chilenska kopparlasterna.

I de flesta länder hade dessa aktioner ingen framgång, även om Kennecott lyckades oroa kopparkonsumenterna och därmed skapa försäljningssvårigheter för Chile. Men i Sverige lyckades Kennecott utmärkt. Koppar från Kennecotts gamla gruva (El Teniente) som sålts till Gränges Essem i Västerås lossades och användes av Gränges, men Chile fick aldrig betalt utan pengarna deponerades hos myndigheterna efter påtryckningar från Kennecotts sida mot Gränges.

På denna vägran att betala följde en rättslig procedur som ännu inte är avgjord. Detta var helt i enlighet med Kennecotts syften: att se till att Chile aldrig fick betalt för sin koppar. Chile tvingades inställa försäljningen av koppar från El Teniente till Sverige.

UP försökte i slutet av 1972 förmå den svenska regeringen att garantera Chiles kopparexport till Sverige. Men regeringen vägrade (om ohållbarheten i regeringens argument, se Chilebulletinen nr 1/73), och när fascistkuppen inträffade i september 1973 låg betalningen för kopparlasten till Gränges fortfarande infrusen i överexekutors förvar.

Hur mycket förlorade Chile på bojkotten i Sverige? Förlusten kan indelas i två delar:

Direkt förlust

Under de fyra sista månaderna av 1972 förlorade Chile 4 miljoner dollar på utebliven kopparexport till Sverige (under samma period förlorade man ungefär 10 miljoner dollar för uteblivna leveranser till Frankrike där de amerikanska kopparpiraterna också hade framgång). På ett år skulle detta ha inneburit en förlust på i runt tal 20 miljoner dollar. Eftersom det uppstod brist på koppar en bit in på 1973 är det emellertid troligt att Chile så småningom skulle ha lyckats omdirigera sina kopparlast till mera vänskapligt sinnade nationer. Storleken av förlusten fram till kuppen är därför svår att exakt uppskatta (all koppar till Sverige bojkottades f.ö. inte). Men bojkotten kom vid ett för UP mycket känsligt tillfälle. I oktober 1972 gick åkeriägarna i stor-lockout, och den ekonomiska krisen förvärrades kraftigt. Enligt ett uttalande nyligen av Pinochet var det just i slutet av 1972 som beslutet om en militärkupp först fattades.

Indirekt förlust

Kennecotts syfte med bojkotten var inte enbart att direkt förhindra att Chile fick betalt för sin koppar. Man avsåg även att genom aktionerna skapa oro bland kopparkonsumenterna och därmed försöka förhindra att dessa tecknade kontrakt med CODELCO (Chiles statliga kopparbolag). Attackerna sattes in vid en tidpunkt då det normalt träffas nya ettårskontrakt på kopparleveranser. Hur mycket Chile förlorade genom detta har vi dock ingen möjlighet att uppskatta.

Inte heller vet vi vad aktionerna innebar för Chiles möjligheter att köpa varor utomlands på normala leverantörsvillkor. Chiles "kreditvärdighet" försämrades självfallet till följd av de svårigheter som uppstod med kopparexporten i Sverige och andra länder.

Det är alltså omöjligt att säga hur stor förlust kopparbojkotten i Sverige åsamkade Chile under UP. Säkert är att den var betydande. Som jämförelse kan nämnas att det svenska biståndet till Chile under budgetåret 72/73 uppgick till 25 miljoner kronor (och beräknades uppgå till 40 milj. 1973/74).

Nu kommer förmodligen målet om den chilenska kop-

parn att så småningom läggas ner i Sverige. Pengarna kommer då att betalas ut till fascistjuntan.

Vi bör inte acceptera detta utan i stället kräva:

De i Sverige infrusna pengarna från UPs tid skall betalas till motståndsrörelsen!

Inga nya laster med chilensk koppar så länge juntan sitter kvar!

Chilekommitténs lokalgrupper uppmanas att agera i enlighet med ovanstående krav t.ex. genom att

— informera om kopparfrågan i flygblad, demonstrationer och på andra sätt

— informera arbetarna på industrier som använder chilensk koppar (LM Eriksson, Gränges-Essem, Elektrokoppar, IKO Kabelfabriken, Asea, Gusum m.fl.)

— informera hamnarbetare och berörda fackföreningar på platser där det är aktuellt med lossning av chilensk koppar och uppmana till bojkott av fascistjuntans koppar

— ta reda på var chilensk koppar kommer till användning.

Exportkreditgarantier

När den svenska regeringen inte kunde eller ville se till att Chile fick betalt för sin koppar under UPs tid utlovade man en kompensation. Krediter för export av svenska varor till Chile skulle garanteras av staten. Inneböörden var att om ett svenskt företag sålde varor till Chile på kredit och Chile sedan inte kunde betala så skulle i stället svenska staten betala till bolaget, varvid pengarna skulle tas från biståndsanslaget (om värdet av detta arrangemang: se Chilebulletinen nr 1/73).

lebulletinen nr 1/73).

Regeringen utlovade därför garantier för ytterligare 100 miljoner kronor eftersom "exportkreditgarantierna i deras nuvarande utformning redan är konsumerade för Chiles del". Chile hade alltså nått upp till det (hemliga — garanti-givningen är i huvudsak hemligstämplad) tak som Exportkreditnämnden ställt upp. Troligen inverkade den internationella bedömningen av Chiles kreditvärdighet på höjden av detta tak.

Hur mycket av de 100 miljonerna som användes under Allendes tid vet vi inte. Däremot vet vi att garantier via detta extra anslag stoppades, liksom även biståndet, efter militärkuppen (även om det är troligt att leveranser av varor till Chile för redan beviljade garantier ägt rum).

Det är bra att nya extra garantier och allt övrigt svenskt bistånd till Chile nu har stoppats. Men vi vet inte om garantier för export till Chile nu ges över det normala u-garanti-anslaget. Chiles kreditposition har genom nya lån, högre kopparpriser och ett "stabilare politiskt klimat" ökat i den internationella finanskretsarnas ögon. Därför är det mycket troligt att nya u-garantier från Sverige till juntans Chile kommer att bli eller redan blivit aktuella. Vi bör kräva klart besked från regeringen: har några nya u-garantier beviljats eller kommer sådana att beviljas till Chile så länge juntan sitter kvar?

Chile, Sverige och ITT

Det USA-ägda jätteföretaget ITT är ett av världens tio största bolag. Det har en diger lista med fiffel, korruption och intriger på sitt syndaregister. En ingående — churu liberal och därför något naiv — redogörelse för ITTs långa räckvid av brottsliga men obestrafade handlingar alltsedan 1930-talet ges i boken "Världsmakten ITT" (Anthony Sampson, Wahlström och Widstrand, 1973).

ITT är, i konkurrens med kopparbolaget Kennecott, det USA-företag som mest verksamt deltog i aktionerna för att störta Allende och installera Pinochet och hans fascistgång.

Redan innan Allende tillträtt som president började ITT ta kontakter med CIA (många CIA-agenter arbetade f.ö. i Chile liksom på andra håll i världen formellt i ITT) och med nordamerikanska och chilenska politiker och affärsmän för att söka förhindra att Allende blev president. Vi citerar ur ITTs interna korrespondens:

"... Viss blodsutgjutelse förefaller sålunda ofrånkomlig... Är den chilenska militären kapabel att handskas med

landsomfattande våld eller inbördeskrig? . . . Vi vet att armén har tillförsäkrats fullt materiellt och finansiellt stöd från de nordamerikanska militärorganen . . . Militären har preliminära planer färdiga . . . Den ledare vi trodde saknades sitter i sadeln (Frei), men han kommer inte att handla om han inte får ett hot mot konstitutionen att skylla på. Detta hot måste provoceras fram på ett eller annat sätt".

Ovanstående skrevs alltså innan Allende ens hade tillträtt, d.v.s. på hösten 1970. Senare fortsatte ITT sina politiska och ekonomiska konspirationer mot UP (delar av ITTs interna brevväxling som läckt ut har publicerats på svenska i boken "Socialismen måste krossas!").

Samma ITT har en omfattande och profitabel verksamhet i Sverige. ITT äger en rad svenska företag med sammanlagt över 4.500 anställda. Två av Sveriges fem mest lönsamma företag 1971 (enligt Veckans Affärer) är ITT-ägda, nämligen IKO Kabelfabrik (som f.ö. tillverkar kopparprodukter) och Stenberg Flygt. Ett annat "svenskt" ITT-bolag, Standard Radio, levererar bl.a. datamaskiner till det svenska försvaret.

Huvuddelen av de svenska ITT-företagen har kommit i bolagets händer under de senaste åren. De har förvärvat som ett led i bolagets politik att köpa upp mycket expansiva och lönsamma företag inom en rad helt olika branscher (Standard Radio är dock ett undantag, det har länge varit ITT-ägt). Det rör sig alltså om företag som till helt nyligen drevs i svensk regi.

Avkastningen från de lönsamma dotterbolagen i Sverige hjälper ITT att fortsätta med sin brottsliga verksamhet i andra delar av världen. Säkert har ITT litet skumma affärer och agenter här också. Vi måste därför kräva:

ITT ut ur Sverige!

Nedan följer en lista över ITT-företag i Sverige. Vi uppmanar alla i Chilekommitténs lokalgrupper att

- studera de två ovan nämnda böckerna om ITT
- skaffa information om eventuella ITT-företag på orten
- informera de anställda på ITT-företagen om ITTs medskyldighet till fascistkuppen i Chile och om ITTs övriga kriminella handlingar
- att i flygblad och demonstrationer kräva ITT UT UR SVERIGE!

Chilekommittén demonstrerar mot lossningen av juntans koppar i Stockholms frihamn.

ITT-företag i Sverige

1. Sheraton Stockholm Hotel (samägt av SAS och ITT)
2. Standard Radio & Telefon AB
3. IKO Kabelfabrik, Grimsås
4. Stenberg Flygt AB, Lindås (Småland) och Solna
5. Joel Olssons Elektriska AB
6. Eljo Plastindustri, Båstad
7. Engströms Elektriska AB

Ögonvittnen berättar

En kvinna på 72 år blev först misshandlad och sedan gav de henne en pistol för att hon skulle begå självmord. Vi kallade henne mormor, hon organiserade gruppen och höll humöret uppe på oss. Efter några dagar satte de henne i isolering på en toalett. De hade skrivit två F i pannan på henne, vilket betydde att hon skulle hållas avskild från de andra. Hennes namn var Mercedes.

En sluminvånare från La Ligua berättade att två av karabinjärernas bussar hade förstörts och att en karabinjär hade blivit hängd i en lyktstolpe.

En kvinnlig MIR-medlem från Maipú stoppade på sig mängder med dynamit, gick in i en karabinjärbuss och sprängde sig själv i luften. Hon hade just fått veta att hennes make och bror blivit mördade.

En colombian berättade att han utsatts för husundersökning två gånger. Första gången talade han med en löjtnant som sa sig vara motståndare till kuppen. Vid den andra husundersökningen fördes han till 10:e kommissariatets polisstation, där man förolämpade honom. På kvällen samma dag fördes han till Nationalstadion i en karabinjärbuss, liggande på mage på golvet.

På två dagar fick han inget att äta. Han lämnade ett meddelande med adress och telefonnummer till en polsk präst, som dock inte framförde det. Den sjätte dagen fick han för första gången komma ut i solen. Den åttonde dagen förhördes han tillsammans med två andra colombianer.

Han torterades liksom ytterligare ca 180 personer. Under förhören tvingade man dem att springa och kasta sig på marken, medan man misshandlade dem. Han träffade en vän som var armésoldat, denne berättade att det fanns en massgrav i Reñaca med omkring 2000 lik, och att Pedro Chávez do Santos som fått två revben brutna under tortyr inte fick någon läkarvård.

I cellen hade man organiserat sig. Det fanns en delegat för varje cell.

Massakern i Vattenverket: Tisdagen den 11 klockan 19 fördes 12 personer till FAMAE (Arméns verkstäder) där de mördades. Jag talade med en armélöjtnant som sa att karabinjärerna var de grymmaste eftersom det var första gången de fått tillstånd att skjuta.

Redogörelse från Monedapalatset: Där fanns ca 50 personer, tjänstemän och GAP, Allendes livvakt. Det var inte många som stupade i motståndskampen som pågick från kl 10.15 till 15.00. Vid åttatiden på morgonen var chefen för karabinjärerna, Sepúlveda Galindo, hos Allende tillsammans med César Mendoza och palatsvakten (karabinjärer).

Senare avlägsnade sig Mendoza och hördes inte av förrän hans namn dök upp som undertecknare av en av de första kommunkéerna från militärjuntan. (I juntans första kommunké, som sändes ut i radio, specificerades inte namnen på undertecknarna, den slutade ordagrant: "undertecknas: Överbefälhavaren för Chiles krigsmakt och karabinjärer").

Fångarna fördes till Krigshögskolan och åtta av dem till Tacna-regementet. Dessa var: Arsenio Poupin, Enrique Huerta (palatsintendent), Ricardo Pincheira (PS), Dr Soto (presidentens hjärtspecialist), Eduardo Paredes (M), och

två man ur GAP. I Tacna-regementet fick de ligga tre dagar på stengolvet med händerna bakom nacken, utan mat och dryck, samtidigt som man förhörde och torterade dem. Eduardo Paredes plågades och torterades tills han dog av ett nådaskott. Alla dessa fångar mördades.

Industriområdena: Motstånd förekom i industriområdet Vicuña Mackenna. Glasbruket Cristalerías Chile bombades från ett flygplan och besköts med kulsprutor från två helikoptrar, av vilka den ena sköts ner.

Arbetarna gjorde motstånd i fabriken Ronitex, Laboratorio Geka, Loncoleche, Comandari, Elecmetal.

I Luchetti-fabriken pågick motståndet flera timmar tills ammunitionen tog slut. Militärerna kunde inte ta sig in förrän arbetarna gav sig och visade vit flagg. Fyrtio kamrater mördades efter att ha gett sig. Bland dem var Pablo Muñoz (statlig administratör) och Marcos Viaux (verksadsklubbens ordförande).

Vid Comandari-fabriken tillfångatogs 300 arbetare och fördes till Nationalstadion, där sex av dem mördades.

Tekniska högskolan, UTE: Omkring 600 personer befann sig i högskolan. De hade gjort en överenskommelse med militären att få övernatta där för att inte bryta mot utgångsförbudet, och att dagen därpå ge sig till militären. Ett bombardemang började under natten, medan alla sov. En kamrat berättar:

— Razzian började på kvällen den 10:e. Man gjorde en ny razzia klockan fyra på morgonen, den höll på till kl 7.15 den 11:e. Kl 2.45 em placerade två civilpersoner ut två dynamitladdningar i sändarstationen och på antennen: båda sprängdes.

Rektor Kirberg förhandlade för de 300 som fanns inne i UTE, men folk som arbetade eller bodde i Myntverket, Laboratorio och Villa Portales tog sig in för att söka skydd tidigt på onsdagsmorgonen.

Det blev ett överlagt massmord. Inget motstånd gjordes. Hundratals personer anhölls. En kvinna med sitt barn på armen kom förbi utanför UTE. Båda mördades för att barnet sagt något.

Klockan tre på natten började skottlossning från en byggnad som tillhör Aprovisionamientos del Estado (statligt förråd) och som ligger mitt emot sjukhuset San Juan de Dios. Från sjukhuset såg man hur två personer från UTE släpptes och sedan sköts medan de avlägsnade sig.

Vi såg också hur militärerna själva sköt på varandra för att skapa en förevändning för massakern. Onsdagen den 12:e mellan klockan elva och tolv förde man bort 180 eller 200 personer till Estadio Chile. Sjukhuschefen försökte starta en aktion för att få ut folk från UTE. Men den löjtnant som hade befälet över operationen svarade att om läkaren eller ambulansen med en centimeter överskred den linje där soldaterna stod, skulle han skjuta.

Yarur: Razzia gjordes tisdagen den 12:e klockan 16, den höll på till klockan fem morgonen därpå. Man anhöll och förde bort 130 arbetare, bland dem tolv eller tretton kvinnliga kamrater. Man stal deras löner och de premier de skulle ha fått den 18 september. Kvinnorna våldtogs, to m en som var gravid. Inga som helst vapen påträffades under dessa tretton timmar.

Försvarsministeriet: Det fanns fyra köer framför denna byggnad: En för dem som ville ange någon, en för dem som ville fråga efter anhållna, en för att fråga efter försvunna och en för avlidna. I bårhuset fick bara sådana personer komma in som kunde identifiera viktiga personer. En person som var därinne den 19:e beräknade att där fanns ca 400 lik, nakna och i högar om fem-sju. De flesta av dem var ungdomar.

Studentbostäderna i Concepción: Här gjorde man razzia natten mellan den 10:e och 11:e och alla studenter anhölls. Regionsjukhuset i Concepción genomsöktes och många anhölls även där. Stålverket Huachipato och oljebolaget ENAP ockuperades av militären natten till den 11:e. I Concepción började repressionen redan dagarna före kuppen och fortsatte efter den 11:e. Så tex anhölls många studenter och försvann tre-fyra dagar. De kom tillbaka med rakade huvuden och torterade. De fördes till ön Quiriquina, där de utsattes för förnyad tortyr.

Puente Alto: Den 11:e eller 12:e gjordes ett försök att storma karabinjärernas lokal. Fyra av vänsteranhängarna greps och skulle skjutas på morgonen den 12:e. Två uniformsklädda män som nekade att göra det anhölls med order att skjutas. Detta gav upphov till ett omfattande uppror som utmynnade i allmän skottlossning. 30 militärer och karabinjärer dödades och ca 120 civila.

(Ur brev avsända från Chile).

Bilden hämtad ur Chile en la resistencia, Mexico

Fascismens framväxt i södra Latinamerika Uruguay, Bolivia och Argentina

Redaktionens anmärkning:

Följande artikel har överlämnats till redaktionen för Chilebulletinen av de uruguayanska revolutionära kamrater som för närvarande befinner sig i Sverige. Den behandlar inte utvecklingen i Chile utan beskriver fascismens framväxt i de övriga länderna i södra delen av Latinamerika ("Cono Sur"), d. v. s. Uruguay, Bolivia och Argentina. Som understrykes i artikeln kan inte utvecklingen i vart och ett av dessa länder betraktas oberoende av den omgivande verkligheten. Imperialismens och fascismens frammarsch — liksom folkets befrielsekamp — i ett land inverkar på händelseförloppet i ett annat. Redaktionsgruppen har därför bedömt det vara viktigt att publicera denna artikel i Chilebulletinen. I följande nummer hoppas vi återkomma med analyser av den aktuella händelseutvecklingen i dessa länder. — Titel, underrubriker och förklarande noter är redaktionens.

Fascismens framväxt i Latinamerika är inte något slumpartat fenomen. Den är ett uttryck för de härskande klassernas allt svagare maktposition och utgör deras svar inför massornas ökande medvetande och förmåga att kämpa för sina rättmätiga historiska intressen. Inför detta hot tar de härskande klasserna sin tillflykt till det mest brutala förtryck. Bourgeoisins väpnade arm — de väpnade styrkorna, som uteslutande organiserats för att försvara dess klassintressen — inträder nu som huvudrollsinnehavare på den historiska scenen. Den institutionella apparat som hittills tjänat den härskande klassens intressen visar sig inte längre vara tillräckligt effektiv för att bromsa folkets kamp. Den demokratiska regeringsformen är inte längre i stånd att kanalisera och dämpa systemets inreboende motsättningar. Förtryck, tortyr, massaker och avskaffande av de mänskliga rättigheterna blir i stället det groteska uttrycket för systemets förfall och förruttnelse.

Uruguay

Uruguay är ett talande exempel på detta. I detta land — där krisen i den borgerliga institutionella apparaten avslöjat djupa inreboende motsättningar och en utbredd moralisk korruption — skulle de väpnade styrkorna komma att spela en avgörande roll från och med den 27 juni 1973, samtidigt som de kvarhöll den fascistiske presidenten Juan Maria Bordaberry som regimens synliga ansikte utåt. De djupgående orsakerna till den aktuella situationen i Uruguay står att finna i den ekonomiska kris som allt tydligare började framträda vid ingången av 1960-talet och som sedan dess endast tilltagit i styrka.

Ekonomisk stagnation och underkastelse inför imperialismen

Sedan Blanco-partiet (1) återkommit i regeringsställning genomförde ekonomiminister Azzini 1959 en valutareform som avskaffade restriktionerna på valutamarknaden och fullständigt utlöste den inflation som dithills kunnat dämpas på konstlad väg. En svart tid följer för arbetarklassen och det uruguayanska folket. Samtidigt gynnar inflationen — en kallbrand som imperialismen be-

fordrat sedan århundradets början — storgodsligare, bourgeoisins representanter inom handeln och övriga sektorer av jordbruksoligarkin som i devalveringen av den uruguayanska valutan ser möjligheten att öka sina dollarinkomster. Utlandsskulden ökar i snabb takt och landet knyts allt kraftigare till de direktiv som utfärdas av Internationella Valutafonden. Uruguays underkastelse inför utlandet blir oåterkallelig och Internationella Valutafondens ekonomiska modell ersätter slutligen den utvecklingsutopi som tidigare förfäktats av en annan borgerlig strömning, "batllismen" (2).

Femårsperioden 1955—1959 utmärktes av en stagnerande produktion, obalans inom utrikeshandeln och prisökningar. Under denna tid lades grunden för Internationella Valutafondens övertagande av ledningen för landets ekonomiska politik. Samtidigt som den inhemska oligarkin glatt överlämnar Uruguay till imperialismen och snabbt gör sig allt rikare underkastas emellertid arbetarklassen en ökande misär. Inför dessa dystra utsikter — och mot bakgrund av den omvälvning i massornas medvetande som den heroiska Kubanska Revolutionens seger 1959 inneburit — framstår det traditionella valsystemets oduglighet allt tydligare för det arbetande folket, liksom antagonismen mellan dess och bourgeoisins intressen. Bourgeoisin är nu ur stånd att ens vidmakthålla illusionen om att den kan representera folket och försvara dess intressen.

Politisk kris och massmobilisering

År 1962 utmärkes av folkets ökade kampberedvillighet och soc-kerarbetarnas marsch. Genom denna "marcha de los cañeros" tillryggalägger sockerarbetarna mer än 600 kilometer till fots för att i huvudstaden Montevideo lägga fram sina krav på en jordreformslag genom vilken de improduktiva storjordbruket i landets norra delar kunde exproprieras. År 1966 går Colorado-partiets representant Oscar Gestido segrande ur valen med ett "nationalistiskt" program och under formeln "Partienhet" i en ansats att överbygga de motsättningar som råder inom partiet. Dessa motsättningar återspeglar endast de som skakar bourgeoisins paradisi allmänhet, ett paradisi i vilket bourgeoisin helt och fullt hänger sig åt de njutningar som möjliggörs genom ett ständigt berövande av det mervärde arbetarna producerar och som står i skarp kontrast till arbetarnas misär.

Regeringen Gestido varar mindre än ett år och vicepresidenten Jorge Pacheco Areco utnämns till president 1967. Det utopiska i dennes program framstår emellertid snart med all tydlighet. Och detta i en situation då MLN-Tupamaros' (MLN — "Movimiento de Liberación Nacional" — Nationella Befrielse rörelsen) öppna framträdande och dess demaskering av regimen visar folket alternativ för kampen. Folkets mottaglighet för detta alternativ och det borgerliga systemets uppenbara oduglighet att erbjuda lösningar på dess problem får Pacheco Areco att utlösa det mest fruktansvärda förtryck och göra landet till en verklig diktatur. Tortyr och mord blir nu vanliga metoder i jakten på folkets förkämpar. Det dekadenta systemet pallas främst upp genom att alla mänskliga rättigheter avskaffas och undantagstillstånd införes.

Vänsterns omgruppering och det fascistiska svaret

I november 1971 äger nya presidentval rum i Uruguay. I dessa deltagar för första gången en politisk kraft som kan kanalisera folkets intressen, "Breda Fronten" ("Frente Amplio"). Den utgör slutfasen i de strävanden att skapa ett vänsteralternativ till de tra-

ditionella borgerliga partierna som inlett med organiserandet av FIDEL ("Frente Izquierda de Liberación" — Vänsterfronten för Befrielse) 1962, en koalition vars drivande kraft utgjordes av Kommunistpartiet och i övrigt omfattande utbrytargrupper ur Colorado-partiet och det Nationella Partiet (Blanco) samt en del oberoende grupperingar. FIDEL lyckades däremot inte integrera Socialistpartiet som i stället organiserade "Folkunionen" ("Unión Popular"). Den nya politiska frontorganisationen omfattar desutom en grupp ur Nationella Partiet under ledning av Enrique Erro och en sammanslutning av oberoende krafter under benämningen "Nya Baser" ("Nuevas Bases").

"Breda Fronten" är den första vänstergruppering som lyckas konkretisera ett folkligt deltagande i valprocessen. Under ledning av Liber Seregni — som nu fängslats av regimen — lägger den fram ett progressivt-demokratiskt program som trots ett skandalöst valfusk i november 1971 erhåller det näst högsta röstetalet. Som man kunde förmoda blir emellertid Juan Maria Bordaberry vald till president.

Det tidigare mönstret på den ekonomiska politikens område och vad beträffar det sociala förtrycket återupprepas. Korruptionen inom administrationen och parlamentet kommer tydligt i dagen och avslöjas gång på gång av MLN-Tupamaros. Då bourgeoisin inte finner någon utväg för att rädda sin regim utmynnar snart den fascistiska processen i statskuppen den 27 juni 1973 genom vilken hela det maskineri av lagar och institutioner som inte visat sig tillräckligt effektivt för att vidmakthålla dess positioner slås sönder och samman. Transporten av pengar och vapen från Brasilien till Uruguay till stöd för statskuppen står i skarp kontrast till den åderlåtning av nötboskap som äger rum genom smuggling till Brasilien över den gräns bourgeoisin inte längre har något intresse att vidmakthålla.

Den brasilianska subimperialismen

Man bör understryka att den fascistiska kuppen mot det uruguayanska folket endast utgör ett element i yanki-imperialismens strategi och att denna naturligtvis når mycket längre. I sin egenkap av imperialismens gendarm i södra Latinamerika konstruerar Brasilien efter 1964 i största skyndsamhet det transamazoniska vägnätet genom vilket det söker få bekväma tillfartsvägar till de omgivande länderna. Längs dessa vägar kan imperialismen transportera de rikedomar som ständigt frånrovas dessa länder. Vägnätet möjliggör naturligtvis också en direkt brasiliansk intervention i fall av folkliga uppror.

Ett av den nordamerikanska imperialismens och den brasilianska subimperialismens särskilda intressesfärer i Latinamerika är Bolivia. Mutún-komplexet i landets östra delar är rikt på naturgas och området är strategiskt mycket viktigt för kontrollen av den latinamerikanska ekonomin. Det upptäcktes sedan den bolivianska MNR-regeringen (MNR — "Movimiento Nacionalista Revolucionario" — Nationalistiska Revolutionära Rörelsen) under Victor Paz Estenssoro på 1950-talet startat den s. k. Bohán-planen som avsåg att integrera landets östra delar med gruvregionen kring städerna Sucre, Potosí, La Paz och Ururo.

Bolivia

Även om den nationalistiska MNR-regeringen under Paz Estenssoro inte representerade några intressen som kunde sätta det borgerliga politiska systemet i fråga så utgjorde den genom organiserandet av arbetarklassen en potentiell fara. Och även om arbetarklassen mot slutet av regeringsperioden neutraliserats så var inte

MNR-regeringen en regering som imperialismen och den med den lirade inhemska gruvbourgeoisin kunde acceptera. Efter klartecken från det nordamerikanska utrikesministeriet genomfördes därför en statskupp i november 1964 ledd av René Barrientos och Alfredo Ovando, vilka, med hjälp av nya metoder "made in USA", kastade tusentals gruvarbetare ut på gatorna och sänkte de löner som redan tidigare inskränkts betydligt genom inflationen.

Ches gerilla

1966 äger presidentval rum i Bolivia. Efter ett brutalt förtryck mot den folkliga rörelsen och efter massaker på arbetare i Milloni, Morococala och andra platser kan Barrientos väljas till ny president. Följande år slås det sista utbrottet av gruvarbetarrörelsen ned i blod samtidigt som den heroiska ELN-gerillan (ELN — "Ejército de Liberación Nacional" — Nationella Befrielsearmén) under Kommandant Ernesto Ches Guevaras ledning framträder i bergen. Merdet på Che i Nancahuazú den 8 oktober 1967 och utrotningen av gerillakämparna markerar slutet i ett stort slag folket förlorat. Men det lämnar en flamma brinnande och visar den väg arbetarklassen måste följa. Ches tanke att utgå från imperialismens svagaste länkar för att skära av dess tentakler har idag större giltighet än någonsin. Den nya ELN-gerillan i Teoponte-regionen som inleder sina aktioner 1970 återtar denna fana. Ches höjda fanor i Teoponte reflekterar den intensiva utveckling klasskampen genomgått i världen. Det frö som sätts i Nancahuazú, majdagarna i Paris 1968, det argentinska folkets ökade kampstyrka och de ryktbara dagarna i Córdoba, Rosario, Tucumán, Catamarca etc. utgör nya etapper på den väg mot befrielsen för vilken arbetarklassen förbereder sig.

Torres regering och Folkförsamlingen

Med den argentinska gorilla-presidenten Alejandro Lanusses närvaro i Bolivia utlöses en intern maktkamp inom de väpnade styrkorna som utmynnar i att en sektor av militären genomför en ny fascistisk statskupp. Den följs 1970 av ytterligare en kupp ledd av Juan José Torres och en grupp militära följeslagare till Ovando. Genom massmobiliseringar och arbetarnas generalstrejk neutraliserar de fascistiska kupplanerna och inför utsikten av en sammandrabbning inom de väpnade styrkorna ger dessa efter för att i stället koncentrera sig på en framtida kontroll av situationen inom landet.

Juan José Torres regering utarbetar nu ett program med socialiserande inslag som tillåter en bättre koordinering av folkets organisationer. "Folkförsamlingen" ("Asamblea Popular") utgör i detta sammanhang det viktigaste uttrycket för massornas organisering i Bolivia. Emellertid förmår inte "Folkförsamlingen" inse betydelsen av en politisk-militär massorganisation, det grundläggande elementet för att kunna garantera en verklig folkmakt. "Folkförsamlingen" förbigår denna aspekt och arbetarna var därför inte förberedda inför den oundvikliga konfrontationen.

Banzers fascistkupp

Den fascistiska kuppen i augusti 1971 gjorde slut på experimentet. Under Hugo Banzers och partikoalitionen FSB—MNR:s (FSB — "Falange Socialista Boliviana" — Bolivianska Socialistfalangen) ledning utlöses ett blodigt förtryck som till en början inte hade någon klar inriktning men som sedermera — och efter nordamerikanska instruktioner — riktades mot den "instabila faktorn", d. v. s. man gick nu in för att utrota ELN. I mars 1972 fördjupas

